

Events i affärsverksamhet

Bakgrund och syfte

Genom alla tider har möten mellan människor varit grundläggande för utvecklande av nya tankar och idéer. Olika typer av arrangemang som främjar kontakter och erfarenhetsutbyte är en naturlig del av ett samhälle, som är i ständigt behov av förnyelse och utveckling.

Även för ett fungerande affärsliv är betydelsen av mänskliga kontakter och goda relationer med omvärlden självklar och väsentlig. Kontakter och relationsfrämjande arrangemang kan främja ett förtroendefullt affärsmässigt samarbete.

Många företag anordnar olika typer av s.k. events, som är ett naturligt inslag i affärslivet. Begreppet event har i detta sammanhang ingen vedertagen betydelse men till detta räknas olika typer av arrangemang med anknytning främst till kultur, musik, sport, jakt, jubileer o dyl, då företag bjuder in personer som ingår i deras kund – och kontaktnät. Vissa events har affärsrelaterade inslag; en konferens, fabriksbesök, visning av produkter mm. Andra events genererar nytta utan att sådana konkreta affärsrelaterade inslag förekommer.

En påtaglig osäkerhet om acceptansen av events har dock spritt sig i näringslivet då olika befattningshavare i anslutning till vissa events har blivit åtalade för korruptionsbrott.

Det har stundtals framställts som om inga events överhuvud taget kan accepteras. Så är dock inte fallet. Men det är viktigt att arrangemangens omfattning och inslag präglas av gott omdöme.

Institutet mot mutor (IMM) har redan gett ut flera skrifter angående vad som kan anses lämpligt i fråga om relationsfrämjande förmåner. I dessa skrifter behandlas också events, dock relativt kortfattat. IMM har därför funnit det lämpligt att komplettera tidigare vägledning med detta uttalande.

Uttalandet behandlar enbart events anordnade för personer i affärsverksamhet i privata bolag och i offentligtägda företag som bedriver konkurrensutsatt, vinstsyftande affärsverksamhet. Såväl lagstiftning som domstolspraxis har en betydligt strängare syn med avseende på offentlig verksamhet, i synnerhet myndighetsutövning. Således handlar inte detta uttalande om events som riktar sig till offentliganställda eller andra personer som kan anses utföra uppdrag åt det allmänna.

Få fall av events anordnade för personer i privat affärsverksamhet har varit föremål för prövning enligt korruptionsreglerna. Domstolspraxis ger därför liten vägledning. Detta uttalande från IMM speglar därför Institutets syn på förhållandena, baserat på vunna erfarenheter. Syftet är att uttalandet skall vara till vägledning för företagets agerande, men eftersom omständigheterna varierar från fall till fall är uttalandet relativt allmänt hållet. Som tolkningsstöd biläggs emellertid några exempel på events och hur dessa kan bedömas.

Uttalandet riktar sig i första hand till sådana befattningshavare i företagen, som har ansvar för att utveckla policy och riktlinjer för företagets agerande vid bl a events.

Mutlagstiftningens skyddsintressen

Den svenska mutlagstiftningen är oklar till sin praktiska innebörd. Inte minst gäller detta ifråga om events. Det är dock viktigt att hålla i minnet vad lagstiftningen mot korruption månar om, nämligen;

- Arbetsgivares intresse av att anställda inte sätter egenintresset i första rummet och/eller frestas att missbruka det förtroende de fått (med arbetsgivare och anställda jämföras här och i fortsättningen flertalet uppdragsgivare och uppdragstagare).
- Företags intresse av att konkurrenter agerar på ett korrekt sätt och inte manipulerar förutsättningarna för en sund konkurrens.
- Samhällets intresse av att marknaden fungerar väl från affärsetisk utgångspunkt.

Otillbörligt eller tillåtet?

Om en förmån är tillåten ("tillbörlig") eller inte ("otillbörlig") från korruptionssynpunkt beror på en rad faktorer. Det måste göras en samlad bedömning av dessa förhållanden för att avgöra om ett agerande är tillåtet eller inte. Några särskilt viktiga omständigheter som har betydelse är;

- Öppenheten i förhållande till den inbjudnes arbetsgivare. Ett samtycke från arbetsgivaren gör att tillämpning av korruptionsreglerna endast undantagsvis kan komma i fråga när det gäller förhållanden som enbart berör den privata sektorn. Även i sådana fall kan dock åtal väckas om det kan anses "påkallat från allmän synpunkt".
- Värdet av förmånen för den inbjudne. Ett arrangemang som präglas av i sammanhanget extravaganta inslag kan vara otillåtet, inte minst om den inbjudnes personliga vinning är det primära i arrangemanget.

Förmåner som erbjuds familjen eller andra närstående till den inbjudne tas också med vid bedömningen.

- Den anställdes integritetskänslighet och personliga påverkbarhet, såsom befattning, arbetsuppgifter och erfarenhet. Situationen – och därmed risken för "otillbörlighet" – är olika för olika personer. T.ex. har en person med inköpande uppgifter en från påverkanssynpunkt särskilt känsliga arbetsuppgifter jämfört med många andra arbetskolleger.

Det bör påpekas att blotta risken för att någon som får en förmån påverkas i sin tjänsteutövning kan vara tillräcklig för att ett brott skall anses ha begåtts. Några faktiska konsekvenser av förmånerna behöver inte visas.

- De yttre omständigheter under vilka arrangemanget äger rum, t.ex. om det å ena sidan i tiden nära arrangemanget pågår affärsförhandlingar mellan parterna eller det å andra sidan bara är fråga om ett arrangemang av utpräglad PR-karaktär.

- Arrangemanget ordnas samtidigt med föreläsningar, workshops eller annan information om eller demonstration av inbjudarens företag, produkter eller tjänster.

Events i affärlivet

Innan ett event anordnas bör en bedömning göras av lämpligheten av ett sådant arrangemang. Som framgår av vad som tidigare beskrivits måste analysen göras med utgångspunkt från förhållandena i det enskilda fallet och genom en samlad bedömning av ett antal faktorer. När det gäller events kan följande punkter framhållas:

- Öppenhet/samtycke: Om den inbjudne har ett samtycke från sin arbetsgivare bör korruptionsbestämmelserna endast i undantagsfall kunna aktualiseras.

Många gånger kan ett samtycke förutsättas. Vill man särskilt försäkra sig om detta kan inbjudan sändas till företaget som sådant eller chefen för en viss avdelning inom företaget så att han eller hon får välja ut den arbets- eller uppdragstagare som skall delta. Ett alternativ är att ställa inbjudan direkt till den person man vill skall delta och då utforma inbjudan så att den inbjudne uppmärksammas på att hon eller han bör ha samtycke från sin närmaste chef eller motsvarande.

Kund- respektive säljträffar, med inslag av event, vars uppenbara syfte är direkt säljfrämjande och som riktas mot inbjudarens kunder eller återförsäljare, ställer extra höga krav på samtycke från den inbjudnes arbetsgivare med öppenhet om förmånens natur och värde. I synnerhet gäller detta om urvalet av inbjudna till ett event baseras på de enskilda personernas prestationer ifråga om volym på köp eller försäljning.

Om företaget, vars företrädare bjuds in, har antagit en tydlig policy på området och arrangemanget faller inom ramen för denna policy behöver inga fler än den inbjudne meddelas.

- Breda arrangemang: Breda möten med relativt sett många deltagare (leverantörer, kunder och andra intressenter) är lättare att motivera än särskilda arrangemang för ett fåtal utvalda personer.
- Programpunkter: Det understryker ett arrangemangs nytta för inbjudna personers företag om det finns företagsrelaterade programpunkter såsom seminarier, presentationer av verksamheter eller produkter, föreläsningar eller studiebesök.
- Omfattningen: Arrangemanget, inklusive mat och dryck, bör i sitt sammanhang inte vara extravagant. Arrangemang som inkluderar besök på konserter, fotbollsmatcher o dyl är inte ovanliga. Om sådana äger rum i relativt närliggande geografiska områden, hänger samman med företagsrelaterade programpunkter, sker med öppenhet och inte präglas av extravaganta inslag bör de anses falla inom ramen för vad som kan anses tillbörligt.
- PR-arrangemang: Vissa arrangemang är av allmän och utpräglad PR-karaktär och ordnas enbart för att personer från olika områden skall träffas för att sinsemellan skapa kontakter. Att det då inte förekommer några verksamhetsrelaterade programpunkter

innebär inte att arrangemanget bör anses otillåtet, under förutsättning av att det inte präglas av extravaganta inslag.

I sådana sammanhang förekommer det att familjemedlemmar till den som primärt inbjuds också ges tillfälle att delta. Detta medför en extra känslighetsaspekt från korruptionssynpunkt. En sådan inbjudan kan dock inte anses otillbörlig, under förutsättning av att det sammanlagda värdet av den förmån som inbjudan medför inte kan anses för högt.

- Affärsförhandlingar: Före, under och efter affärsförhandlingar mellan företag kan det föreligga en från påverkanssynpunkt särskild situation för de personer som medverkar. Detta gör att man bör vara återhållsam med att bjuda sådana personer till events, såvida inte risken för en otillbörlig påverkan rimligen inte föreligger. Riktas ett sådant event till en bredare krets minskar dock risken för att arrangemanget skall anses otillbörligt.

Slutord

Sammanfattningsvis kan konstateras att ett event som riktar sig till en bred krets av personer, som innehåller företagsrelaterade programpunkter, inte är i sammanhanget extravagant och som i övrigt präglas av gott omdöme i normalfallet inte bör träffas av korruptionsreglerna.

Föreligger samtycke från den inbjudnes arbetsgivare bör korruptionsreglerna endast undantagsvis kunna bli tillämpliga.

EXEMPEL

Exempel 1 – Påskbuffén

Scenario: Ett företag bjuder årligen in ett hundratal personer till en buffé i företagets lokaler. Syftet med eventet är att tillhandahålla ett forum för networking där olika frågor kring regionens konkurrenskraft m.m. kan diskuteras. Detta är ett av de få tillfällen då de inbjudna, som kommer från olika branscher inom det lokala näringslivet, kan samlas. Vissa av de inbjudna representerar konkurrenter respektive kunder till företaget, andra inte. De inbjudna får ta med sig sin respektive. Eventet innebär att gästerna efter VD:s inledningsanförande bjuds på en påskbuffé av god klass med vin eller alkoholfritt att dricka. Totalkostnaden per person uppgår till ca 500 kronor.

Kommentar: Vid ett event av detta slag står affärsnytta i fokus, och detta trots att konkreta inslag relaterade till det inbjudande företagets verksamhet saknas. Det är ofta en naturlig del av en företagsrepresentants tjänsteutövning att delta i ett sådant event, och det förefaller även naturligt att maka/make bjuds in. Eventet kan i sitt sammanhang inte anses vara extravagant, vilket hade kunnat diskuteras om det istället varit fråga om en luxuös middag med dyra underhållningsinslag för ett fåtal personer i position att påverka beslut som rör företaget.

Exempel 2 – VM-kvalmatchen

Scenario: Ett företag bjuder in inköpsansvariga personer hos ett flertal befintliga företagskunder till en fotbollsmatch i utlandet (VM-kvalmatch England-Sverige). Syftet med eventet är dels kundvård, dels att informera om och marknadsföra kommande produkter. Företaget agerar matchvärd på matchdagen med följande programpunkter; gemensam flygresa Sverige-England, sedvanlig lunch samt åskådarplats på fotbollsmatch. Eventet avslutas med gemensam hemresa. Allt sker under ett och samma dygn. Den totala kostnaden, tillika marknadsvärdet, per person uppgår till cirka 3 500 kr. Det inbjudande företaget svarar för hela kostnaden.

Kommentar: Det förhållandevis höga värdet medför i sig att eventet är att betrakta som en sådan förmån som är ägnad att påverka mottagaren i en för det aktuella företaget gynnsam riktning. Det krävs dock att förmånen är otillbörlig för att korruptionsbestämmelserna ska bli tillämpliga. Sistnämnda fråga måste bedömas i belysning av samtliga omständigheter. Det förekommer inte några extravaganta inslag och lunchen är av enkel karaktär. Fotbollsmatchen får dock anses utgöra ett mycket attraktivt evenemang. Med beaktande därav och då eventet äger rum i utlandet får eventet anses olämpligt utifrån korruptionssynpunkt.

Om den anställde har ett samtycke från sin närmaste chef bör dock eventet normalt anses godtagbart, även om samtycket inte med full säkerhet utesluter att saken vid en senare domstolsprövning kan komma att anses stå i strid med korruptionsbestämmelserna.

Exempel 3; Melodifestivalen

Scenario: Ett företag är sedan ett antal år tillbaka en bland flera sponsorer av Melodifestivalen. Med anledning därav erhåller företaget drygt 100 stycken biljetter till finalen i Globen, Stockholm. Företaget utnyttjar dessa biljetter som en del av ett eget evenemang till vilket kunder bjuds in. Varje år på finaldagen för Melodifestivalen inbjuds således ett hundratal utvalda kunder inom den privata sektorn till ett av företaget anordnat event. Eventet inleds kl.16.00, i en av företaget hyrd konferenslokal i Globen, med ett två-timmars seminarium där företaget presenterar nya produkter och tjänster. Därefter bjuds gästerna på en mingel-middag av ordinär karaktär med dryck (öl, vin eller alkoholfritt alternativ). Efter middagen lotsas gästerna vidare till entrén för Melodifestival-finalen där biljetterna också delas ut. Syftet med eventet är marknadsföring av nya produkter och tjänster. Kostnaden för eventet, tillika förmånens marknadsvärde, uppgår till cirka 1 000 kr per gäst.

Kommentar: Det förhållandevis höga värdet av förmånen gör att densamma är att betrakta som en sådan förmån som är ägnad att påverka mottagaren i en för det aktuella företaget gynnsam riktning. Vidare är Melodifestivalfinalen ett attraktivt och populärt nöjesevenemang. Det krävs dock att förmånen är otillbörlig för att korruptionsbestämmelserna ska bli tillämpliga. Eventet riktar sig till en förhållandevis bred krets av personer/kunder med affärsverksamhet i den privata sektorn. Middagen är av ordinär karaktär. Värdet av förmånen är inte anmärkningsvärt högt. Eventet, som präglas av öppenhet, innehåller dessutom en företagsrelaterad punkt i form av seminarium. Med beaktande av här angivna omständigheter bör förmånen kunna anses tillbörlig och eventet således förenligt med gällande korruptionsregler.

Exempel 4; Företagsbesök hos IT-leverantör i Köpenhamn

Scenario: Ett företags inköpsansvarige för IT-system blir inbjuden av en IT-leverantör till ett företagsseminarium ("Executive Round-Table") i Köpenhamn. Personen är inbjuden tillsammans med en liten utvald skara av nordiska kunder för att träffa leverantörens amerikanske VD, som besöker Europa. Programmet pågår mellan kl 10.00 och 15.00 inklusive lunch och avslutas med förfriskningar och visning av samlingslokalen, en intressant teaterbyggnad. Leverantören svarar för samtliga resekostnader. Resan utgår från Stockholm.

Kommentar: Arrangemanget har ett helt övervägande seriöst inslag. Företagsinformationen är relevant för den inbjudne och det förekommer inga extravaganta inslag. Det förhållandet att leverantören svarar för samtliga resekostnader innebär inte, i beaktande av övriga omständigheter, att arrangemanget kan anses otillbörligt. Trots att arrangemanget inte strider mot korruptionsreglerna rekommenderas dock att den inbjudne inhämtar sin chefs samtycke, eftersom det ger möjlighet för chefen att utse annan person som är mera berörd av frågorna.

Exempel 5: Årsstämma

Scenario: Ett företag arrangerar sin årsstämma i lokalen "Cirkus" i Stockholm och i anslutning till stämman inbjuds ett hundratal externa personer från den privata sektorn till ett seminarium med efterföljande middag. Syftet är att informera om företagets strategier, samhällsengagemang och för att få en debatt om aktuella frågeställningar inom branschen. Efter seminariet bjuds det på en tre-rätters middag med underhållning av kända artister, stipendier delas ut och vissa föredrag hålls. Arrangemanget etablerar och upprätthåller kontakterna med de inbjudna gästerna.

Inbjudna är anställda i företaget, företrädare för branschorganisationer samt leverantörer och kunder. Totalkostnaden per person uppgår till cirka 1 500 kronor.

Kommentar: Till formen är detta ett sätt att åstadkomma kontakter och diskussioner med intressenter runt företaget för att upplysa om verksamheten och samtidigt behandla frågor och inhämta synpunkter i ämnen som rör företagets framtidsutveckling. En årsstämma erbjuder ett särskilt tillfälle, som företag av praktiska skäl kan vilja använda för att ordna den typ av arrangemang, som det här är fråga om.

Förmånens värde ligger relativt högt men arrangemanget vänder sig till en bred krets, sker inte i det fördolda och innehåller tydliga företagsrelaterade punkter med diskussioner om verksamheten. Arrangemanget bör anses tillbörligt. I övrigt kan samma resonemang som förs i anslutning till exempel 3 också tillämpas i det här aktuella fallet.

Exempel 6: Tvådagars golfresa

Scenario: Ett företag bjuder in den inköpsansvarige hos en kund på en tvådagars golfresa för två personer med övernattning i Mellansverige. Syftet med eventet är kundvård och information kring bolagets utveckling på marknaden. Den inköpsansvarige överläter erbjudandet till ägaren (ensamägare) som väljer att resa själv och samtycker till att också den inköpsansvarige kan delta i resan. Vårdföretaget bjuder på frukost, s.k. golfclinic, golftävling under två dagar, gemensam middag med prisutdelning samt övernattning på en herrgård. Den totala kostnaden, tillika marknadsvärdet, per person uppgår till cirka 5 000 kr. Det inbjudande företaget betalar hela kostnaden bortsett från resekostnaderna, som varje deltagare själv står för.

Kommentar: Värdet på den aktuella förmånen får anses som högt med utgångspunkt i korruptionsreglerna. Två personer får i detta fall del av förmånen, nämligen ägaren respektive den inköpsansvarige.

En självständig ägare till ett företag kan inte som *mottagare* (men däremot som *givare*) av en förmån straffas enligt korruptionsbestämmelserna.

Den inköpsansvarige har fått samtycke av företagets ägare och då bör inköparens deltagande normalt anses godtagbart, även om ett samtycke inte med full säkerhet utesluter att saken vid en senare domstolsprövning kan komma att anses stå i strid med korruptionsbestämmelserna.

Värdföretaget riskerar att komma i konflikt med korruptionsreglerna genom att rikta inbjudan till den inköpsansvarige, som är arbetstagare och därmed faller under lagstiftningen. Om ett arrangemang av denna karaktär äger rum bör inbjudan i det aktuella fallet ställas till företagets ägare.

2008-07-07